

Yem Bitkileri Tarımında Üretici Davranışlarının Belirlenmesi: Isparta İli Örneği

Cahit BALABANLI¹ Yeşim CİRİT¹ Senem KAYACAN¹
*Emre BIÇAKÇI¹ Osman YÜKSEL²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü, Isparta

²Uşak Üniversitesi, Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Uşak

*Sorumlu yazar e-posta (Corresponding author e-mail): emrebicakci@sdu.edu.tr

Öz

Bu çalışma Isparta ilinde yem bitkileri tarımının en fazla yapıldığı Şarkikaraağaç, Keçiborlu, Senirkent ve Yalvaç ilçelerindeki üreticilerin yem bitkisi tarımına olan yaklaşımı ve kullandıkları teknikler ile üretici uygulamalarının tespit edilmesi ve yem bitkileri tarımının ne düzeyde olduğunun belirlenmesi için yapılmıştır. Bu amaca yönelik anket soruları hazırlanmış, dört ilçeden tesadüfen seçilen 13 köyde 120 üretici ile yüz yüze görüşülerek anket yapılmış, anket sonuçları düzenlenmiş, elde edilen değerler SPSS istatistik programında analiz edilerek değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, üreticilerin en büyük sorunları sulama imkanlarının yetersiz ve sulu arazi varlığının az olması, yem bitkilerine uygulanan politikaların yetersiz olması, teşvik ve desteklemelerin uygulandığındaki eksiklikler ve girdi maliyetlerinin yüksek olmasıdır. Ayrıca üreticilerin geleneksel yöntemlere bağlı olmasının üretime yönelik uygulamalarda eksikliğe neden olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Üretici davranışları, yem bitkileri, sorunlar ve beklentiler, Isparta

Determination of Forage Crops Producer Behaviour in Agriculture; Example of Isparta Province

Abstract

Goal of this Project is determine the differences between researches and approach to forage crops agriculture of producers in Şarkikaraağaç, Keçiborlu, Senirkent and Yalvaç counties that made the most of forage crops agriculture and technics are used by them. Survey questions were prepared for this purpose. The survey was made by interviewing face to face with 120 producers live in 13 villages selected randomly from the four counties, survey results were held, The values obtained were analyzed using SPSS evaluated and interpreted. According to the results of survey the biggest problems of the producers are insufficient irrigation abilities and the presence of irrigated land, incapability of policies implemented on forage crops, deficiency in application of poling and high input costs. It is seen that Producers' riding on customs caused to deficiency in applications.

Keywords: Producer behavior, forage crops, problems and prospects, Isparta

Giriş

Hayvanlar ve hayvansal ürünler insan yaşamının sürdürülmesi ve kolaylık sağlaması açısından çok önemli bir faktördür. Dolayısıyla hayvan yetiştiriciliği insanoğlunun en eski tarımsal uğraş alanlarından ve geçim kaynaklarından birisi olmuştur ve bu konumunu bugün de sürdürmektedir. Hayvancılık sektöründe girdilerin önemli kısmını yemler oluşturmaktadır. Hayvan beslemede kullanılan yemler, kesif ve kaba yemler olmak üzere ikiye ayrılır. Kesif yemler hayvanların günlük enerji ve protein ihtiyacını

denkleştirmek için verilirken, hayvan sağlığı ve et-süt veriminin artırılması için hayvansal üretimde vazgeçilemeyen ve olmazsa olmaz öneme sahip tek yem grubu kaba yemlerdir (Kılıç 2003). Ülkemizde uzun yıllardan beri süregelen kaba yem yetersizliği sorunu mevcuttur. Ülkemizde olduğu gibi Isparta koşullarında da mevcut hayvan varlığının beslenebilmesi için ihtiyaç duyulan kaba yem üretimi yeterli değildir. Kaba yem açığının kapatılmasında, tarla tarımı içerisinde alternatif yem bitkilerinin üretimine yer verilmelidir.

Ülkemizde ve Isparta'da yem bitkileri ekim alanı ve üretiminde son yıllarda verilen tarımsal destek ve teşviklerle önemli ilerlemeler kaydedilmiş ancak mevcut durum halen arzu edilen seviyede değildir. Isparta'daki tarım ve hayvancılık işletmelerinin küçük ve orta ölçekli olmaları ve çeşitli sosyal ve kültürel nedenlerden dolayı yem bitkileri tarımına verilen destek ve teşviklerden zaman zaman beklenen etki görülememektedir. Bu çalışmada, küçük ve orta ölçekli işletmelerde yem bitkileri tarımında karşılaşılan güçlükler, sorunlar ile üretici davranışlarının belirlenmesi, yem bitkileri tarımını geliştirmeye yönelik uygulama ve politikaların hedefleri ile elde edilen çıktılar arasındaki ilişkinin kuvvetlendirilmesi yanında mevcut durumun tespiti ve iyileştirmeye yönelik yapılacak çalışmalara alt yapı oluşturması amacı ile yapılmıştır.

Materyal ve Yöntem

TÜİK verilerine göre Isparta ilinde yem bitkileri yetiştiriciliğinin en yaklaşık %78'i Şarkikaraağaç, Yalvaç, Keçiborlu ve Senirkent ilçelerinde gerçekleştirilmektedir (Anonim 2013). Bu nedenle bu ilçeler araştırma alanı olarak seçilmiştir. 4

ilçede toplam 120 işletmeden derlenen verilerle çalışılmış (Bal 2005; Yang 1964) bu doğrultuda yem bitkisi üreticilerinin sosyo-ekonomik yapılarının belirlenmesine yönelik anket hazırlanmıştır (Çizelge 1). Hazırlanan anket formu, olabilecek aksaklıkların önceden tespit edilebilmesi için ön çalışma olarak merkeze bağlı köylerde denenmiştir. Belirlenen ilçeler ve köylerinde bulunan 120 üretici ile yüz yüze görüşülerek anket yapılmıştır.

Bu çalışmada yapılan toplam 120 anketin %26'sı (31 tanesi) Senirkent ilçesine bağlı köylerde, %25'i (30 tanesi) Şarkikaraağaç ilçesinin köylerinde, %25'i (30 tanesi) Yalvaç ilçesinin köylerinde, %24'ünde (29 tanesi) Keçiborlu'nun köylerinde yapılmıştır. Şarkikaraağaç, Yalvaç, Keçiborlu ve Senirkent ilçelerinde 120 işletmede çalışanlarla aşağıdaki soruları içeren anket yapılmış, alınan cevaplar tukey testi t ullanılarak değerlendirilmiştir (Hammond 1995).

Anket soruları kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmış, üreticilerden elde edilen birincil veriler bilgisayar ortamında SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş ve uygun çizelgeler haline getirilerek yorumlanmıştır.

Çizelge 1. Çalışmada kullanılan anket formundaki ifadeler

Table 1. Statements in survey form used in this study

No	Yargı cümleleri	1	2	3	4	5
1	Çiftçilerin yem bitkileri üretimi ile ilgili bilgi düzeyleri yeterlidir					
2	Yem bitkisi üretimi yapan üreticilerin pazarlama sorunları yoktur					
3	Türkiye'de yem bitkilerine uygulanan politikalar yeterlidir					
4	Yem bitkilerinde teknoloji kullanımına gerek yoktur.					
5	Yem bitkileri üretiminin çevreye herhangi bir zararı yoktur					
6	Türkiye'de yem bitkilerinin fiyatları dünya fiyatlarına göre yüksektir					
7	Yem bitkileri üretimi yapan üreticilerin alternatif ürünlere yönelme ihtimali yoktur					
8	Türkiye'de yem bitkileri üreticileri AB standartlarında üretim yapmaktadır					
9	Yem bitkisi üretimi ülke hayvancılığı için çok önemlidir					
10	Türkiye'de yem bitkisi üreticileri üretimi ticari amaçla yapılmaktadır					
11	AB'ye girerse yem bitkileri üretimi bundan olumsuz etkilenir					
12	Yem bitkilerinde ilaç kullanım düzeyi yüksektir					
13	Yem bitkileri üretimi mekanizasyon gereksinimi yüksek bir üretim tarzına sahiptir					
14	Türkiye'de yem bitkileri üretiminde hasat kayıpları çok düşüktür					
15	Yem bitkileri üretiminde tüketici tercihleri dikkate alınmaz					
16	Üreticiler yem bitkisi üretim kararını alırken ürün fiyatlarından etkilenmezler					
17	Türkiye'de yem bitkileri üreticilerinin gelir düzeyi yüksektir					
18	Yem bitkileri üretimi yapan üreticiler iyi derecede örgütlüdürler					
19	Türkiye'de yem bitkilerine yönelik politikaların belirlenmesinde üreticilerin görüşleri dikkate alınmamaktadır.					
20	Üreticinin yaşadığı yerdeki mera varlığı yem bitkisi üretimini doğrudan etkiler					

Yukarıdaki yargı cümleleri için uygun gördüğünüz cevapları işaretleyiniz.

1:Kesinlikle Katılıyorum, 2:Katılıyorum, 3:Kısmen Katılıyorum, 4:Katılmıyorum, 5:Kesinlikle Katılmıyorum

Bulgular ve Tartışma

Isparta yöresinde seçilen üreticilere sorulan sorular ve üreticilerden elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir. Buna göre; Anket yapılan üreticilerin sosyo-demografik özellikleri şu şekilde değişim göstermiştir. Görüşme yapılan 120 yem bitkisi üreticisinin yaş ortalaması 48 olarak tespit edilmiştir. 120 üreticinin %90'ı evlidir. Üreticiler ortalama 94.51 da alanda yem bitkisi yetiştiriciliği yapmaktadırlar. Isparta ilçelerindeki üreticiler hayvan beslenmesinde en fazla buğday samanı, arpa samanı, yulaf samanını kullanmaktadırlar. Yem bitkilerinin hayvan beslenmesinde kullanımında ise en başta fiğ ve korunga gelmektedir. Yonca üretimi dört ilçe de toplam 86 kişi tarafından; ortalama 8.128 dekar alanda yapılmaktadır. İlçelere göre yonca ekim alanları bakımından ise yapılan varyans analizi sonucunda ilçelerin ortalamaları arasındaki farklar istatistik olarak önemli bulunmuştur ($P<0.05$). Yonca ekiminin ortalama 8.128 dekar alanla sınırlı kalması dikkat çekmektedir. Yapılan Tukey testi sonucunda Keçiborlu ilçesinin 13.33'dekarlık ortalama yonca ekim alanıyla Şarkikaraağaç ve Yalvaç ilçelerinden daha büyük ekim alanlarına sahip olduğu görülmüş olup en düşük yonca ekim alanı 5.96 da ile Yalvaç ilçesinde yer almaktadır. Fiğ üretimi dört ilçe de toplam 76 kişi tarafından, ortalama 18.28 dekar alanda yapılmaktadır. İlçelere göre fiğ ekim alanları bakımından yapılan varyans analizi sonucunda ilçelerin ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistik olarak önemli bulunmuştur ($P<0.05$). Yalvaç İlçesi 30.92'lik ortalama fiğ ekim alanı ile ilk sırada yer almış, bunu sırası ile Senirkent, Şarkikaraağaç ve Keçiborlu ilçeleri izlemiştir. Buğday samanı üretimi dört ilçe de toplam 107 kişi tarafından, ortalama 30.97 dekar alanda yapılmaktadır. İlçelere göre buğday ekim alanları bakımından yapılan varyans analizi sonucunda ilçelerin ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistik olarak önemli bulunmuştur ($P<0.05$). Buna göre Yalvaç'ın 49.37 'dekarlık ortalama buğday ekim alanı ile en büyük ekim alanlarını içermekte Senirkent ilçesi ise 13.74 da ile en düşük ekim alanına sahiptir. Korunga, hayvan pancarı, yulaf samanı, yem şalgamı, sudan otu ekim alanlarında; arpa samanı, triticale samanı ve mısır silajı üretiminde ilçeler arasında istatistik açıdan farklılık görülmemiştir. Küspe dört ilçede toplam 59 kişi tarafından ortalama 23.07 ton/yıl olarak hayvanlara yedirilmiş, ilçeler arasında istatistik açıdan farklılık gözlenmemiştir. Buğday samanı, arpa samanı, triticale samanı hayvan beslemede yaygın olarak kullanılan bitkisel materyallerdir. Üreticilerin %39.2 si yem bitkilerini hayvanın kaba yem ihtiyacını karşıladığı için, %16.7'si et ve süt

verimini arttırdığı için, %15'i yetiştirilmesinin kolay olduğu için, %15'i ise hayvansal üretimde gider maliyetini düşürdüğü için tercih etmektedirler. Anket yaptığımız üreticilerin %74'ünün yem bitkilerini kendi hayvanlarının ihtiyacını karşılaması için ürettiği ve ürettiği yemin tamamını hayvanlarına verdiği belirlenmiştir. Nitekim Şahin ve Yılmaz (2008), Van koşullarında yaptıkları çalışmada yem bitkisi üreten işletmelerin tamamının ürettikleri yemi kendi işletmelerinde kullandıklarını belirlerken, bazı durumlarda dışarıdan da yem bitkisi aldıklarını tespit etmişlerdir. Üreticilerin %21'i ürettiği yem bitkilerinin bir kısmını hayvanlarının ihtiyacını karşılamak için kullanırken, %5'i ise yem bitkilerini sadece pazarlamak amacıyla, %74'ü ise her iki amaçla ürettiğini belirtmiştir. Anket yapılan üreticilerin ekim yaptığı arazilerin %27.5'i tamamen kendilerine aittir. Geriye kalan arazilerde ise ortak ve kiralama yollarına gidilmiştir. Ekim alanlarında ortak ve kiralama yoluna gidilmesi üreticiler açısından masraflı olmakta ve ekim alanlarını kısıtlamaktadır. Yem bitkisi üreticilerinin %99.17'si ekim yaparken teknolojik tarım aletlerini kullandıklarını ifade etmektedirler. Anket yapılan yem bitkisi üreticilerinin ekim işlemlerini %95.1'i mibzer ile, %3.3'ü gübre dağıtıcısı ile %1.6'sını ise elle gerçekleştirdiğini söylemiştir. Üreticilerin çiftçi eğitim merkezleri, Tarım İl müdürlükleri ve Tarım Bakanlığı'na bağlı kuruluşlarca eğitilip bilgi açığının giderilmesi gerekmektedir. Ayrıca üreticilerin eğitimsizliği ve yeterince gayret göstermemeleri nedeniyle tarımsal ürünler iyi şekilde değerlendirilememektedir. Bu nedenle bu alanda eğitime önem verilmesi gerektiği gözlemlenmiştir. Nitekim Bal ve Dernek (2001)'de Isparta ilinin tarımsal altyapısını, mevcut potansiyelini geliştirmek için yapılması gerekenler ve Eğirdir ilçesinin önemini ve mevcut potansiyelinin geliştirilmesi için yapılması gerekenlerin neler olabileceği yönünde yaptıkları çalışmada; bölgede tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi için pazarlama sisteminin geliştirilmesi, işletmelerin yapılarının iyileştirilmesi ve bölge tarımının yapısını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme çalışmalarının artırılması gerektiğini ortaya koymuşlardır. Cevher ve Karakurt (2010) ve Karadavut ve ark. (2011)'de yaptıkları çalışmalarda benzer bulguları elde etmişlerdir. Yem bitkileri üreticileri tohumluk fiyatlarını takip etmektedirler. Tohumluk fiyatlarının uygun olması üreticilerin tohumluk alacağı yerin seçiminde en büyük etkidir. Buna göre anket yapılan üreticilerin %39.6'sı kullanacağı tohumlukları önceki yıllarda üretip temin ettiğini, geriye kalan üreticiler ise fiyatların uygunluk durumuna göre çeşitli firma, kooperatif ve

kuruluşlardan tohumlukları temin ettiklerini belirtmişlerdir. Yapılan ankette yem bitkisi üreticilerinin %80'isertifikalı tohum fiyatlarının yüksek olduğunu ve fiyatların düşürülmesi gerektiğini bildirmiştir. Sertifikalı tohumlukta teşvik primleri artırılmalı, çiftçiler sertifikalı tohumluk kullanımı konusunda bilgilendirilmeli ve ikna edilmelidir (Karadavut ve ark. 2011). Yem bitkisi üreticilerinin %63'ü yem bitkisi dışında başka bitkileri de yetiştirdiğini belirtirken, %37'si yalnızca yem bitkisi yetiştirdiğini belirtmiştir. Üreticilerin %95.7'si ot hasadını çayır biçme makinesiyle (tamburlu çayır biçme makinesi ile) gerçekleştirmektedir. Orak, tırpan ve elle hasat yöntemleri gibi eski ot hasat yöntemlerinin çok az tercih edilmesi, üreticilerin mekanizasyon kullanımında mesafe aldıklarını göstermiştir. Yem bitkisi üreticilerinin %95'i hayvancılık faaliyetiyle uğraştıklarını belirtmiş, %5'i ise hayvancılık faaliyetiyle uğraşmadıklarını ifade etmişlerdir. Hayvancılık faaliyetiyle uğraşmamalarının nedeni %5'lik kesime sorulduğunda; Ekonomik bulmadıkları için ve yeterli vakit bulamadıkları için hayvancılık yapmadıklarını söylemişlerdir. Yem bitkisi üreticilerinin ortalama büyükbaş hayvan varlığı 19, ortalama küçükbaş hayvan varlığı ise 81 adettir. Üreticilerin %47'si hayvancılığı ticari amaçla yaptığını, %44'ü ise hem ticari hem de kişisel amaçla hayvancılık faaliyetini gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Anket yapılan yem bitkisi üreticilerinin %63'ü teşvik ve desteklemelerden faydalandığını söylemiş, %37'lik kısım ise yararlanmadığını belirtmiştir. Yem bitkileri üreticilerinin teşvik ve destekten faydalanmama sebepleri arasında en başta %88.6 oranıyla arazinin kiralık olması gelmektedir. Arazilerin kiralık olması üreticilerin alması gereken desteğin tarlasahiplerine verilmesine neden olmaktadır. Teşvik ve desteklemelerde düzenlemeler yapılarak desteklemelerin üretim yapan kişilere verilmesi, yem bitkileri tarımında üreticiye katkı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra üreticilerin; % 6.8'i yem bitkisi ekim miktarı az olduğu için, kalan %4.5'i ise teşvik ve desteklemelere gerek duymadığı için faydalanmadığını belirtmiştir. Yem bitkisi üreticileri devletin vermiş olduğu teşvik ve desteklemelerden genel anlamda haberdardır ve yararlanmaktadırlar. Üreticilerin sulama desteğinden haberdar olmamaları (%7.5) dikkat çekmektedir. Üreticilerin % 90.83'ünün su desteğinden yararlanmadığı belirlenmiştir, yem bitkisi desteğinden faydalanmanın ise %35 oranında olduğu belirlenmiştir. Yem bitkisi üreticilerinin desteklemeler konusunda bilgilendirilmesi ve yem bitkisi üretiminde belirli bir düzeye gelene kadar desteklemelere devam edilmesi gerekmektedir. Anket yapılan üreticilerin

%91.7'si yem bitkisi üretim masraflarını yüksek bulduklarını ve %77.5'i ise yem bitkileri yetiştiriciliği ile ilgili desteklemelerin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Üreticilerin %75'inin gerçekleştirilen panel ve sempozyumlara katılmadıkları belirlenmiştir. Katılmamalarına gerekçe olarak üreticilerin %39'unun panel ve sempozyumdan haberinin olmadığını, %37'sinin ulaşım imkansızlığı nedeniyle panel ve sempozyumlara katılmadıklarını, %16'sı bu konu ile ilgilenmediklerini, üreticilerin kalan %8'i ise panel ve sempozyuma gerek duymadıklarını belirtmişlerdir. Üreticilerin %55.8'i kitap, dergi ve broşür gibi yayınları okumadıklarını, %44.2'si ise bu kaynaklardan yararlandığını belirtmiştir. Yem bitkisi üreticilerinin %43.3'ü kitap, dergi vs. gibi yayınları kolay temin edemediklerini, %10.5'i yayınlardan haberinin olmadığını, %31.3'ü ilgisinin olmadığını, %11.9'u yayınlara gerek duymadığını kendi bilgisinin yeterli olduğunu belirtmiş %3'ü ise okur-yazar olmadıklarını söylemiştir. Yem bitkisi üreticilerinin kitap, dergi, broşür vs. gibi bilgi ve haber edinebileceği yayın organlarına ilgilerinin artırılması sağlanmalıdır. Üreticilerin kitap, dergi, broşür vs. gibi yayınları temin edebileceği olanakların artırılması okunma oranına da belirli bir artış ve katkı sağlayabilecektir. Ayrıca üreticilerin günümüz çağının en önemli kaynakları olan tv ve internetten sıkça yararlandığı gözlemler arasındadır. Yem bitkisi üreticilerinin %78'i yardım alabileceği bir kooperatif ve kuruluşa üye olduğunu belirtmiştir. %22'si ise yem bitkisi yetiştiriciliği ile ilgili herhangi bir kooperatif veya kuruluşa üye olmadığını belirtmiştir. Üreticilerin kooperatiflere üye olması, hem bilgi edinme konusunda hem de kooperatiflerin çeşitli faaliyetlerinden yararlanma konusunda katkı sağlayacaktır. Üreticilerin emeğinin korunmasını sağlayacak, ayrıca kooperatifler buldukları yörenin sosyo-ekonomik durumlarının iyileşmesinde önemli rol oynayacaklardır. Hayır cevabını veren %22 oranındaki üreticilere "neden üye değilsiniz?" sorusu yöneltildiğinde; üreticilerin büyük çoğunluğunun kooperatif faaliyetlerini yeterli bulmadığı ve bölgelerinde kooperatif kuruluşları olmadığı için üye olmadıkları şeklinde cevap alınmıştır. Yapılan anket çalışmasında en önemli sorun olarak sulama (%63.3) ve sulu arazi varlığının yetersiz olması (%51.7) belirtilmiştir. Üreticiler sulama olanaklarının artırılması gerektiğini ve bu yönde çalışmaların yapılmasını istemektedirler. Yetiştiricilik hususunda teşvikler yapılması ve bilgi verilmesi kuşkusuz önem arz etmektedir. Üreticilerin %43.3'ü teşvik ve bilgi yetersizliğinin %44.2'si ise alet ekipmanın yetersiz olmasının önemli bir sorun olduğunu dile getirmişlerdir. Alet ve ekipmanların tarımda

oldukça fazla yer alması nedeniyle işçi bulmanın çok önemli bir sorun oluşturmadığı üreticiler tarafından bildirilmiş, ancak belirli dönemlerde işçinin yetersiz olmasının önemli bir sorun olduğu ifade edilmiştir. Yavuz ve Ceylan (2004)'ın elde ettiği çalışmalar bulgularımızı destekler niteliktedir. Elde edilen verilere göre en fazla talep edilen hizmetlerin başında, mazot fiyatlarının düşürülmesi gelmektedir. Ekim alanlarının işlenmesi, bakımının yapılması, hasat ve harman işlemlerinin gerçekleştirilmesi açısından düşünüldüğünde yakıt önemli bir gideri oluşturmaktadır. Mazot fiyatlarının düşmesi üretici açısından olumlu bir etki gösterecektir. Tohumluk, gübre ve ilaç fiyatları ile sulama giderlerinin düşürülmesi yoğun bir şekilde talep edilmektedir. Girdi maliyetlerinin yüksek olması üretici açısından önemli bir sorunu oluşturmaktadır. Diğer bir beklenti ise teşvik ve desteklemelerin artırılmasıdır. Teşvik ve desteklemelerin artırılması, üretim miktarına göre destek verilmesi ve desteğin üretim yapan kişiye verilmesi istenmektedir. Üretim miktarına göre destek verilmesi üreticileri daha kaliteli ve verimli bitki yetiştirmeye teşvik edecektir. Yem bitkileri yetiştiriciliği yapan üreticilerin ekim alanlarının bir kısmının kira olması ve bu durum sonucunda destekten kendisinin yararlanamaması önemli bir sorun oluşturmaktadır.

Desteklemelerin içeriği konusunda bakanlığın önlemler alması ve girişimde bulunması gereği ortaya çıkmaktadır. Hayvansal girdinin önemli bir kısmını oluşturan kesif yemlerin fiyatlarının düşürülmesi de beklentiler arasındadır. Bölgede dile getirilen bir diğer talep ise et ithalatının durdurulmasıdır. Et ithalatının yerli üreticinin elindeki hayvanların pazar değerinin düşmesine neden olduğu belirtilmektedir. Yem bitkisi üretiminde kimyasal kullanımını azaltabilecek ve çevrenin korunmasını sağlayabilecek bir beklenti ise; biyolojik mücadeleye gerekli desteğin ve önemin verilmesidir. Bölgede yetiştiricilik konusunda bilgi ve bilinç açığının kapatılması için, ziraat mühendisleri tarafından çalışmalar yapılması talep edilmektedir. Sorular kısmında verilen yargı cümleleri üreticiye yöneltilmiş olup aşağıdaki cevaplar alınmıştır. Üreticilerin %77.5'i Türkiye 'de yem bitkilerine uygulanan politikaları yeterli görmemekte, %84.2'si yem bitkilerinde teknoloji kullanımının gerekli olduğunu savunmakta,%90'ı yem bitkileri üretiminin çevreye herhangi bir zararı olmadığına katılmakta,%75.8'i Türkiye 'deki yem bitkileri fiyatlarını dünya fiyatlarına göre yüksek bulmakta,%66.7'si ne göre Türkiye 'de ki yem bitkileri üreticileri AB standartlarında üretim yapmamakta,%96.7'si yem bitkisi üretimini ülke hayvancılığı için çok önemli görmekte,% 64.2'si

yem bitkileri üretiminde mekanizasyon gereksinimini yüksek bulmamakta, %80'i üretim kararını alırken ürün fiyatlarından etkilendiklerini belirtmekte,%86.7'si Türkiye' de ki yem bitkisi üreticilerinin gelir düzeyini yüksek bulmamakta, %75.8'i iyi derecede örgütlü olmadıklarını belirtmekte, %80.8'i Türkiye'de yem bitkilerine yönelik politikaların belirlenmesinde üretici görüşlerinin dikkate alınmadığını vurgulamakta,%79.2'si yaşadıkları yerdeki mera varlığının yem bitkisi üretimini doğrudan etkilediğini savunmakta ve mera varlığının artırılmasını istemektedir.

Sonuç

Genel olarak üreticiler yem bitkilerini kendi hayvanlarının yem ihtiyacını karşılamak için üretmektedirler. Isparta yöresinde yapılan çalışmada üreticilerin yem bitkisi tarımı ve yetiştiriciliği konusunda önemli bilgi eksikliklerinin olduğu görülmüştür. Üreticilerimiz yem bitkisi yetiştiriciliği konusunda belli deneyime sahiptirler ancak geleneksel yöntemlere dayalı alışkanlıklar üreticileri yanlış uygulamalara sevk etmiştir. Bunun en iyi örneğini ekimde kullandıkları tohumluk miktarlarının normalden fazla olması göstermiştir. Bu durum tohumluk israfına neden olduğu gibi üründe gider maliyetlerini de artırmaktadır. Isparta da üreticilerin eğitim seviyesi düşük olup, geleneksel tarıma dayalı yetiştiricilik yapmakta oldukları, tarımsal ürünlerin daha iyi değerlendirilmesi için işletme yapılarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi yönünde yeterli çabalarının olmadığı ve bu alanlarda eğitime önem verilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Araştırma bölgesinde ki üreticiler yem bitkileri üretiminde alet-ekipman yetersizliği, sulama suyu, sulu arazinin yetersiz olması, teşvik ve bilgi yetersizliği sorunlarıyla karşılaşmaktadırlar. İşgücü yetersizliği sorunu ise üreticilerin yarısı tarafından önemli bir sorun teşkil etmiştir. Çalışma yapılan alandaki üreticilerin yem bitkileri yetiştiriciliği yaparken teknolojik tarım aletlerinden faydalandığı görülmektedir. Ekim işlemini mibzer gibi teknolojiye uygun aletlerle kısa zamanda gerçekleştirmekte ve verimi artırıcı unsurları bir araya getirmektedirler. Üreticilerin %63'ü arazilerinde yem bitkileri ve diğer tarım ürünlerine yer verdiklerini ifade etmiştir. Anket yapılan üreticilerin %80'ine göre sertifikalı tohumluk fiyatları uygun değildir. Sertifikalı tohumluk konusunda çalışmalara ağırlık verilmeli, desteklemeler artırılmalı ve böylece üreticiler sertifikalı tohumluğun yararları konusunda bilgilendirmeli ve kullanımı konusunda ikna edilmelidirler. Bölgedeki üreticiler Türkiye'de uygulanan tarımsal politikaları yeterli görmemekte aynı zamanda yem bitkilerine yönelik politikalar

belirlenirken üreticilerin görüşlerinin alınmadığını belirtmektedirler. Hayvan beslemede meraların önemini kavramışlar ve meraların ıslah edilmesi gerektiğini ve vurgulamışlar ve üreticiler olarak örgütlü olmadıklarını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak üreticilerin en büyük sorunlarının başında maliyeti doğrudan etkileyen yüksek mazot fiyatları gelmektedir. Bunun ardından yüksek tohumluk, gübre, yem ve ilaç fiyatları ile sulama giderleri gelmekte, bu sorunlar üreticiyi düşük verim getiren geleneksel yöntemleri kullanmaya itmektedir. Diğer önemli bir sorun ise desteklemelerin yetersiz olması, desteklerin üretim miktarına göre değil ekim alanına göre veriliyor olması ve desteklemelerin üretim yapan kişiye değilde arazi sahibine verilmesidir. Hayvansal üretimde verime etki eden önemli hususlardan biri olan kesif yem fiyatlarının yüksekliği çiftçilerimizi zorlamaktadır. Buna birde et piyasasını aşağı çeken ucuz et ithalatı eklendiğinde üreticilerin kar oranı çok düşmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bu sorunlar doğrultusunda yem bitkisi ve et üretiminin önünü açmak için mazot, tohumluk, gübre, yem ve ilaç fiyatlarının aşağı çekilmesi, sulama olanaklarının artırılması, destekleme politikalarının çiftçinin sorunlarına odaklanarak yeniden düzenlenmesi, kesif yem fiyatlarının düşürülmesi ve ucuz et ithalatının durdurulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Teşekkür

Bu çalışma 2209-A - Üniversite Öğrencileri Yurt İçi Araştırma Projeleri Destek Programı tarafından desteklenmiştir. (Proje No:1919B011301636).

Kaynaklar

Anonim, 2013. [www.tuik.gov.tr /bitkiselapp/bitkisel.zul](http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul)

- Bal T., 2005. Göller Bölgesinde Tarla Bitkileri Üretiminin Ekonomik Analizi ve Başlıca Ürünlerin Arz Duyarlılıklarının Hesaplanması. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış.
- Bal T. ve Dernek Z. 2001. Isparta ilinin tarımsal potansiyelinin geliştirilmesi ve eğirdir'in önemi. I. Eğirdir Sempozyumu, Eğirdir-Isparta.
- Cevher C. ve Karakurt E., 2010. Mera ıslah çalışması yürütülen köylerde yem bitkisi üretimini arttırmaya yönelik yayım çalışmasının değerlendirilmesi. Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi, 19(1-2):17-23.
- Hammond D.S., 1995. Post-dispersal seed and seedling mortality of tropical dry forest trees after shifting agriculture. Chiapas, Mexico. Journal of Tropical Ecology, 11: 295-313.
- Karadavut ve ark., 2011. Konya ili yem bitkileri üreticilerinin sosyo-ekonomik yapıları ile başarılı üretimi etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Bingöl Ün. Fen. Bil. Dergisi, 1(2).
- Kılıç A., 2003. Kaba Yem Üretimi ve Sorunları. www.zmo.org.tr
- Şahin K. ve Yılmaz İ.H., 2008. Van ilinde yem bitkileri tarımı, mera kullanımı ve sosyo ekonomik yapı üzerine bir araştırma. Tarım Bilimleri Dergisi, 14(4):414-419.
- Yang, W.Y., 1964 .Ziraai İşletmecilikte Tektik ve Araştırma Metotları (Çeviri: M. Talim), Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Yavuz G., Ceylan İ.C., 2004. Polatlı ilçesinde üreticilerin yem bitkileri üretimine karar verme sürecinde etkili faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üni. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.